

Oärlighetens krav.

Uttalanden om

Fredsrörelsens ABC-bok

av doktor Alma Sundquist, fru Ellen Hagen, rektor Sam Jansson, doktor Börje Brilhoth, komminister Paul Sandegren.

Hysterisk och ursinnlig.

— ett ord om tidevarvs-feminismen av Devinez.

Berg i flammor

på filmen och i verkligheten av dr. Otto Meier.

Två storfilmer

av Nils Beyer.

Från riksdagsläktaren av Elsa Svartengren.

Den svensk-finska språkfrågan

i Norrbotten och vid Olympiska spelen.

Den svensk-finska språkfrågan, för närvarande upphettad — i en del avseenden — nästan till kokpunkten i Finland, har i dagarna varit före också i den svenska riksdagen, nämligen då kamrarna behandlade regeringens förslag angående anslag till folkundervisningsbeframjande i rikets nordligaste gränsoorter.

I överensstämmelse med skolöverstyrelsens yttrande hade regeringen föreslagit en höjning av anslaget till denna undervisning från 550,000 kr. till 600,000 kr., främst för att möjliggöra vissa åtgärder för undervisning i finska. Skolöverstyrelsens förslag beträffande undervisningsorganisation gick i huvudsak ut på att finsk läsnings och skrivning skulle förekomma i lämplig mängd inom fortsättningskolan, hellre än att själva folkskolans arbetsprogram skulle belastas med ett extra ämne. För att göra denna finska undervisning lättare föreslog skolöverstyrelsen vidare dels att en läsebok i finska språket skulle utarbetas, och ett anslag på ca 7,000 kr. ställas till förfogande för detta ändamål, dels att möjligen utbildningskurser i finska kunde anordnas för lärarna. I den sistnämnda frågan börde man emellertid först invänta någon erfarenhet.

För den svenska undervisningens betryggande föreslogs å andra sidan dels vissa lättnader från gällande kurs- och timpta ner avpassade efter dessa traktors särskilda behov, dels anordnandet av särskild funderingsring bland småbarnen i vissa skolorformer.

Varken utskottet eller kamrarna kunde emellertid finna att det vore behövt eller lämpligt med den föreslagna anordningen med finska som undervisningsämne i fortsättningskolorna och på fattades beslutet med avslag på detta förslag och med en nedpruning av det föreslagna anslaget till 590,000 kr.

Hur förhåller det sig nu med den svensk-finska grännsbefolkningens egen inställning till undervisningen i de respektive språken? Enligt den utredning, som utskottet låtit verkställa och som omfattar ett yttrande från domkapitlet i Luleå med uttalanden från skolstyrelser och

rade slutgiltig reglering av den ödesdigra frågan. Man fordrade vidare att regeringen, företagare och arbetare gemensamt skulle ta upp produktions- och varubetsorganisation till behandling, samt framstälde krav på ett stabilt, internationellt penningväsen. Det är första gången arbetskonferensen ställt skadeståndspråget i samband med socialpolitiska villkor och utvecklingsmöjligheter. Den begärde slutligen att Internationella arbetsorganisationen skulle inbjudas till den stundande skadeståndskonferensen i Lausanne, ty så börjar man efter tala om att denna skall sammanträda.

Ja, driv oss samman med gisselslag, och blåste vår skall knoppas. Du ler, mitt folk, men ut med stela drag, och sjunger, men utan att hoppas. Du dansar heller i silvénad än tyder din egen gåta. Mitt folk, du skall vakna till ynglingadad den natt du på nytt kan gråta.

Läckert och hälsosamt är smörgåbröd UPLANDSKUBBEN

I hygienisk förpackning hos Eder handlande. Undvik efterprägling! Begär uttryckligen Uplandskubben!

Med hänsyn till manliga befordringsmöjligheter

Bakom den utnämning som ägde rum i fredagens konsej, då ämneslärarinnan vid Högre allmänna läroverket för flickor i Stockholm, docenten och filosofie doktorn Carin Pihl, befordrades till adjunkt vid samma läroverk, ligger en principiellt intressant historia, där om tanken om de manliga lärarnas befordringsförhållanden var ganska nära att vinna en seger på rättvisans och förtjänsternas bekostnad.

I korsett var historien dens, att skolöverstyrelsen till den lediga tjänsten hade föreslagit en manlig ordinarie adjunkt med filosofie kandidatexamen framför den kvinnliga sökande, trots hennes högre meriter. Skolöverstyrelsen ansåg nämligen att hon, med hänsyn till den korta tid hon innehållt befattningen som ämneslärarinna vid läroverket — omkring 2½ år — inte borde komma ifråga till den förvarande tjänsten och någon jämförelse mellan de båda sökandes meriter hade därför inte blivit verkställd.

Som stöd för detta sitt handlingsätt framhöll skolöverstyrelsen att skillnaden mellan tjänsterna som ämneslärarinna och adjunkt beträffande avlöning och pension i detta fall inte skulle bli någon alls, och att utnämningen följaktligen knappast

kunde betraktas som befordran utan närmast som en transport. Med hänsyn till de manliga obefordrade lärarnas befordringsförhållanden ansåg överstyrelsen mindre önskvärd att sen sådan praxis kom till stånd, varigenom övergång från ämneslärarinnebefattning till adjunktstjänst skulle kunna ske även i sådana fall, då enligt eljest tillämpad praxis transport från en tjänst till en annan icke bort ifrågakommas. D. v. s. efter en tjänstgöring på mindre än 3 år.

Nu är att märka att ett alldeles jämteförligt fall förekom i fjol, varvid en kvinnlig filosofie kandidat befordrades till adjunkt vid samma läroverk, där hon under endast två år haft befattning som ämneslärarinna. Då tyckte emellertid skolöverstyrelsen att detta inte borde utgöra något hinder för hennes utnämning, eftersom det gällde en tjänst vid samma läroverk och kontinuiteten i undervisningen alltså inte behövde rubbas. Oavsett det ytterligare resonemang, som till punkt och pricka passade in även på det sistnåmnda fallet.

Kort sagt, överstyrelsens försvar för sitt förslag var ganska inkonsekvent. Sedan sökanden i en besvärsskrift påpekat (Forts. å sid. 4.)

Tidsbefrielse.

Av HARRY MARTINSON.

Denne Burns påpekar i sin bok »Den moderna civilisationen inför provet» utvecklingsfaserna alltid blifva nya, medan den kritik som står med fingret på hanen inför vad den tror vara kulturdödande moderiteter är en helt efterbliven skickelse, en gengångare, eller med andra ord det avlidnas eller de avlidnas talesman, fuskanke i ett nytt allabet som den inte förstår, men som den ändå söker att mäta och utdöma med märkliga värdenormer skapade av för länge sedan döda. Eller för att direkt citera Burns: »Klagomålen mot den moderna tidens oro, ytlighet och upplösning kommer från det kulturrelade låtal, som har vuxit upp med de traditionella värderingarna och som lever på att upprätthålla dessa värderingar.»

Burns bok är troligen upptakten till en ny kritikers aera, d. v. s. en aera då kritiken kommer att hämta de kritiska impulserna ur den tid som kritiserar och där impulserna från föregångna århundraden alltså komma att försättas till sekundärplanet.

Man torde kunna förvänta en historisk skrivning som behandlar världshistorien ur synvinkeln av de psykologiska erfarandena vi i dag och i morgon och nästa år besitta, i stället för att mäta oss och världshistorien med moralisk Konfutsé och förskånade hellenska ideal.

Ty vad vår tid än fick i arv; fördomar fick den ärva tillräckligt av för; ideologiskt sett, brista allteftersom verkliga begrepp komplicerades. När nu den unga kritiken i världen går att söka sig andra vägar sker det emedan all den gamla ideologien vid provet sprack i examen. Det gick inte att arbeta med andliga gamla byspegel när en sammanfattning av det komplicerade skendet fordrade en klar parabolisk reflex.

Den nya kritiken i England, Ryssland, Tyskland arbetar att få fram tidsytteser, den strävar att med fankeskap och fördomsfri naturlighet sammanföra facetterna till respektive brännpunkter — till synteser som verkligen ge svar och bilden ledning för ny tanke och nytt arbete. Burns räknar med att vi ännu knappast

hunnit tjugo år in på den väg som bekräftar världscivilisation. Den konsekventa civilisationen är alltså ännu ett symnortat barn. Endast en generation har den verkliga civilisationen i blodet — den generation som nu går att fylla tjugo år. Men inte ens denna generation har undgått det gamla. Ideologiskt och känslomässigt är den i mycket vad det gamla var; reelt är den modern i detta ords mest kristalliska betydelse — därav konflikterna, expansionsparoxysmerna och upproren hos den ungdom som nu står mellan tjugo och trettio åldersår.

Dussinfilmen arbetar ännu med artonhundratalskänslor. (Skarken, som hotar skuldens, kyp-på-hand-scener och förledande förföranderemonier), m. s. o. dussinfilmen oerbörda världsmakt är artonhundratals. Kvalitetfilmen är sällsynt.

Efter samma artonhundratalsnormer arbetar radioopinionen, emedan radioopinionen (den övervägande) är född före 1900. Dagspressen arbetar med något smidigare normer (nyheterna, skendet självt, sätta automatiskt sin prägel på pressen på ett annat sätt än vad som kan förekomma i radion och filmen) men undertonen i pressen kan man aldrig missta sig på. Det är bestående artonhundratals. Det tjugo århundradet talar, med andra ord, ännu inte offentligt. Dess luft står ladad med stoff som letar efter sitt uttryck, sin formel. Men formeln släpps inte över bron — ty vad skulle det betydva? Jo, artonhundratals döde, en omvälvning större än vi kunde ana. Så nära oss ha vi det förtryckta, så nära oss ha vi omvälvningstoftet till den nya mänskliga revolutionen.

Artonhundratals makt över sinenna illustreras bäst i Tyskland, i Hitlers och Hugenbergs miljoner anhängare, deras tro att förtvivlans knut hugges av med Nibelungenvärd. Deras hednisk romantiska återfall. Sedd ur dessa och andra synpunkter måste den nya tidskritiken, vars företärdare bl. a. Burns är, mötas med varm och ren glädje av alla oss, som längta till tidsbefrielse och klar sikt på tidens grund.

Upplysningen

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

*E. Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honoric Hermelin.*

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh: *Eva Andén.*
Herlugsplan 14 (f. t. L. A. Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker.
Boutredningar och testamenter, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förklaringar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

LÄKARE

Infäst genom Stockholms Läkarförning.

Doktor Paul Frenckner

Oron, Näs- och Halsjukdomar.
Odengatan 71, 5 tr. (Odensplan).
Mottagn. vard. 3-4 ell. halst efter
tel.-anmälan Vasa 97 20.

DOKTOR BENGT BOYE

Eriksbergsgatan 14, 4 tr. (hörn. av Birger Jarlsgatan), Stockholm. Tel. N. (200) 116.
Invärtes- och psykiska sjukdomar
Spec.:
Hjärn- o. matsmältningssystemens sjukdomar
Mottagningstid: vard. 4-5 samt efter
översök. pr tel. Telefonid: betalt 9-10.

Med. Dr. Jakob Möllerström

Invärtes-, spec. Lung- och Amnes-
omsättningens sjukdomar.
Mottagn. vard. 3-4 ell. efter översök-
kommelse. — Tel. Kh. 19 09.
T. V. 33 09, Karlbergsväg. 10
(Odensplan)

Med. Dr. JOHN NÆSLUND

Kvinnosjukdomar och förlossningar.
Mottagn. vard. 3-4 eller efter översök-
kommelse. — Tel. Kh. 19 09.
Norr Mälartstrand 58
(Ingång från John Ericssonsgatan).

Doktor K. A. Fries

MEDICO-ELEKTR. INSTITUTET,
Nybrogatan 9. Tel. 746 87.
Specialitet: Invärtes sjukdomar, led- och
muskelsjukdomar (gikt och reumatism),
nervväk (schias) och ansiktsvärk, cirkulä-
tionsrubningar.

TANDLÄKARE

Tandläkare
EMIL LINDBLADS
PRIVATKLINIKER

Stockholms största och modernaste
tandvård för alla samhällsklasser.

Östernalm:
Kommendörsg. 16. Tel. 728 50, 728 70
Kungsholmen:
Hantverkarg. 37. Tel. K. 37, K. 37 38.
(Östervägen 2 i Kungälv-Länens)
Mottagn. 8.30-9.1.30-2.6-7.
Tandvård behandlas hela dagen 8-7.
Lördagar stänges 4 (sommarmån. 2).
Kostnadsfri rådgivning.
Endast exam. tandläkare.

Bokföring
Språk
Stenografi
Maskinskrivn.
Nya kurserna vecka.
Expeditionsid 9-3.
Prospekt på begran.
STOCKHOLMS SPRÅK- &
BOKFÖRINGSINSTITUT
Drottninggatan 60. Novr 65 64
1 maskinskrivning tillge-
betars 50 öm. 15 kr.

Den 7 maj 1932.

Oärlighe- tens krav.

Det har skrivits så mycket om Kreugerkoncernen och därmed för-
enades svindelaffärer, att man rent av
tröttnat på sensationen. En eller an-
nan förfalskar miljön mer eller min-
dre är inte längre nog för att sätta
oss i spänning. Vad som har in-
träffat är, att medan vi gått och vänt-
at på att bolsjektiverna och kommu-
nistererna skulle stå ihjäl oss och rän-
na våra ägodelar, ha d. s. k. bildade
klasserna utan vidare tagit sig för
att mördra, försöka och förfalska
i större eller mindre mått allt efter
tillfälle och möjlighet. Mord är mord.
Och att tillskansa sig andras medel
genom förfälskning, den må vara hur
snällrik som helst, är att stjåla.

Det allmänna betalar i största
möjliga utsträckning. Och de enskilda,
som blivit bedragna eller ruinerade
sakna naturligen sin forna rikedom.
Staten och enskilda sutel-
reda» och grubbla över, hur det all-
männa välståndet skall kunna åter-
ställas. Det är riktigt. Men det är
en sak, som är ännu viktigare. Och
det är att åstadkomma heders-
grepp hos de många enskilda män-
niskorna. Detta är svårare. Det går
inte att taxera ut heder, den måste
skapas inifrån. Men hur skall den
skapas? Först och främst bör sven-
ska folket få klart besked om det
verkliga läget. Och intet genom för-
myndarskap från ett fåtal överskyll-
för landets s. k. åra. Den förbättras
inte därigenom. Den förbättras in-
te, förrän de enskilda människorna
och regering och riksdag som enskil-
da människor, bankdirektörer och in-
nehavare av förtroendeposter m. fl.
inse att utan andliga och moraliska
värden kan intet materiellt välstånd
bestå. Därförutan kan ej det jor-
diska förvaltas. Det är en mycket
gammal och mycket enkel sanning,
men den har aldrig blivit förstörd
eller beaktad från de maktahvandes
sida.

Vårt land har varit nog olyckligt
att bringa över världen den olycka,
som drivit oärligheten, bristen på
sanning och heder, till sin yttersta
gräns. Då är det också vår ofrån-

St Görans Begravningsbyrå
Jenny Larsson
FLEMINGSGATAN 60.
Tel. K. 47 24
Ombesörjer allt vid dödsfall.
Eldbegängelser. Balsameringar.

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM
Butiker:
Frühensgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkargatan 45 — Tel. Kh.
55 85.
Sveavägen 109 — Tel. V. 170 25.
El. värmeuddar — Kattskinn —
Kamelhärsartiklar — Urinbehållare
— Sanitetsbyxor för damer —
Allt i branschen.

Från riksdagsläktaren.

Det blev en lång debatt i kamrarna på
onsdagen om fortsättningskolan.
Den ville man ha på många fasoner. Som-
liga tyckte att det var bra så som det är i
folkskolorna, 6 klasser plus 180 timmar
under två på varandra följande år. An-
dra ville ha de båda fortsättningskur-
serna sammanslagna till ett sjunde läsår
och andra åter att fortsättningskolan
skulle inrymmas i det sista skol-
året, som alltså inte skulle få sin avslut-
ning förrän upon- och högsommar. Det
var ur många synpunkter som frågan dis-
kuterades, hr Jonsson i Eskilstuna varna-
de för vidgad ungdomsarbetslöshet, hr
Holmdahl såg frågan ur pedagogisk syn-
punkt och varnade för indragandet av
»främmande element» (yrkeskandidat) in
i den sjunde klassens kursplan, medan
ett stort antal hade ekonomiska bekym-
mer för eventuella extra lärars löner.

När beslut fattades i frågan innebar
dessa att det skulle bli vidgade möjlighe-
ter att förlägga fortsättningskolan för-
sta årskurs till det läsår, då folkskolan
slutar, samt vidgade möjligheter till be-
fräddelse från deltagande i fortsättningskurs,
vid socialt omstående fall.
»Härråd någ och trungen» kan Finans-
ministern säkert med fog säga som motto
till sina många tal under innevarande års
riksdag. Innan debatten om den höjde
balketten såtes jag begärde hr Hamrin
åter ordet och man kunde redan av
hans allvarliga uppsyn gissa att han icke
hade några glada nyheter att framföra.
Statskassan behövs 15 miljoner för att
budgeten skall gå ihop, det var bara det
som hr Hamrin ville ta upp. — Visst blev
det en lång debatt, men vad hjälpte det;
alla ville ju hålla skatten från skären —
och det var inget annat att göra än bi-
falla regeringsförslaget. Det blir alltså
5 kronor mer pr motorcykel, skatten för
bilar höjdes till 14 kronor pr 100 kilo ut-
över tjänstevikten, särskild skatt på skap-
vagnar och desutom höjning av skatten
på bensin och gummingir.

Hr Sandegård m. fl. hade i motion
hemställt att riksdagen ville i skrivelse till
Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder i syfte
att, till dess en allmän revision av kyrko-
handboken kan komma till stånd, möjlig-
het beredes varje församlingens präster-
skap, att ett begränsat antal söndergått
under året, exempelvis 12, förfärdiga hög-
massa efter frit, av vederbörande dom-
kapitel godkänn, ritad, och Första kam-
marens första tillfälliga utskott hade till-
styrkt förslaget — med reservation av
hr Lundell och Nylander.
Hr Reuterskiöld fann det föga önskvä-
rt att riksdagen skulle yttra sig i så-
komliga plikt att — inte bara reda
upp våra affärer efter bästa förhållande
— utan också att ge rättmätig plats
åt de värden, som ej »rost och mal
förtära» och vilka, all statsklockhet
till trots, visat sig utgöra den enda
bäckrättiga grunden.

Den skuld, som vilar på Sverige,
ger svenskarna skyldighet att känna
ansvaret. Och att äntligen fatta be-
tydelsen av andliga intressen i stäl-
let för att bygas för dem, om vi ha
några. Det hjälper inte att gå i kyr-
kan någon söndag eller att ägna en
ledig stund åt tanken på en annan
värld. Det är i denna världens mång-
gahanda yrken och ämbeten, som
vars och ens andliga ståndpunkt
dagligen och stundligen skall göra
sig gällande, i det praktiska livet,
i affärslivet och i det politiska livet.
Det är enda vägen.

Pensionat Fredrikshov
Fredrikshov. 10. Tel. 791 34-739 48
Diät- och Vegetarisk kost.
Tyst och förtämlt läge, nära Djur-
gårdssbron och språvagnshöllplats.

Hällegårds Pensionat
Telefon Lidings- & Skäråtra 4
Härlig rekreativsort.
20 min. från Hamlegårdsgatan.

Bagarstugan
HORNsgATAN 37 — Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 — „ „ 73 37
GOTGATAN 52 — „ „ 333 09

dana frågor. Hr Reuterskiöld fann det
besvärande redan att riksdagen skulle sit-
ta och besluta i pedagogiska och andra
frågor som de icke voro hemma i, men
skall riksdagen också börja diskutera
kyrkomötesfrågor, så blir den ena villan
större än den andra.

Hr Klefbeck kunde instämma i rätt
många delar med hr Reuterskiöld, då han
funnit det ganska vemodigt att han och
professor Reuterskiöld (Dr) skulle sitta
och besluta i jordfrågan. Denna fråga
kunde dock beröra kamrarnas ledamöter
mer än mången annan fråga. Hr Klef-
beck erinrade också om att kamraren en
gång gjort ett uttalande när psalmbok-
frågan var före och att resultatet hälsats
med glädje i vida kretsar. Förslaget an-
såg hr Klefbeck skulle gagna församling-
livet och yrkade bifall till utskottets för-
slag.

När någon sedan som ett efterföljans-
värt exempel framhöll den attondags-
tjänst som nyligen hållits i Klara kyrka
efter den s. k. Linderholmsska ritualen be-
trädde greve Lagerfeldt ordet och framhöll
att han visserligen besträvat gudstjänsten
men gått därifrån i största besvikelse. Hr
Sandegård svarade greve Lagerfeldt att det
var en erfarenhet, som människor mycket
ofta lämna kyrkan med. De finna inte
vad de gått dit för att söka. Men med en
friare ritual skulle man måhända kunna
nä till människor som nu ställa sig utan-
för. Första kamraren beslut med 49
röster mot 42 bifalla hr Sandegårds mo-
tion.

Tyvärr hade klockan blivit halvem
innan hr Per Albin Hanssons m. fl. motion
om utredning angående arbetsförhållan-
den inom det hushålls arbetet kom upp.
Vid den tiden är kamraren van att åtkö-
llas och man kan ju förstå att det inte är
så lätt att få upp någon vidare entusiasm
för en fråga, sedan man suttit sex tim-
mar i sträck och vänt på sina papper.
Hr Hansson redogjorde för resultatet av
Hembiträdesföreningens undersökningar
och påvisade det berättigade i att rika-
dagen tog hand om frågan.
Hr Sandegård förklarade att i och med
den utredning som kamraren föregående
beslutat beträffande detta utbild-
ningsmöjligheter skulle följa bättre ar-
betsvillkor. Hr Hansson lovade emeller-
tid att återkomma med motionen till
dessa kamraren förstärkt att något måste
göras. För i år blev det emellerlid av-
slag.

Valborgsmässoaftonen var det ju inte
att begära att riksdagsarbetsrödderna skulle
sitta inne hela dagen och resonera om
bixtills, röntgenrör, vägluggsax och sönd-
dagsstallar. Det var verkligen rörande att
se hur hr Örne stod och passade sin tur
i kamraren för att få föresvara våra blick-
lämmen om en tullhöjning, medan krosus
och studentmössor slogo ut i solskenet i
Kungsträdgården.
Frågan om lösen, som inte skulle få
pension efter sin mamma var också upp.
Kungl. Maj:t hade föreslagit ett underhåll
på 600 kronor men nu biföll kamrarna ut-
skottets förslag som var en kompromiss
mellan propositionen och de väckta mo-
tionerna. Det blev 800 kronor.
Fast nog kunde man tycka att den
snälla farbrodern hade rätt, som sade att
det var lösens soldatarr rätt att uttå en
pension som staten av modern mottagit den
månatliga premien för. (Se vidare Tide-
varvet n:o 17.)

Elsa Svartengren.

Den svensk-finska språkfrågan.

(Forts. fr. sid. 1.)

terna låto verkställas med anledning av
skrivelsen bevisade emellerlid motsatsen
och så stod man där med två oförenliga
upplattningar. Det bör emellerlid fram-
hållas att där Ludvig Klerbeck i N. F:s
avdelning för minoritetsfrågor på förfrå-
gan meddelat att det inte finns några spår
av klagoskriter från finska minoriteter i
Sverige i denna avdelnings arkiv.

Emellerlid här ju språkfrågan på andra
sidan gränsen under tiden flammat upp så
mycket häffigare, begynnande med de finska
studenternas krav på helbinsk under-
visning vid universitet och nu de allra
sista dagarna fulländad med en stor finsk
idrottsidningens fördan på att samtliga
Finlands deltagare i Olympiska spelen i Los
Angeles skola bära finska namn. De som
ha svensk-klingande namn få skaffa sig
andra, mer eller mindre tillfälliga, på det
inga orfänta försväringar till svenskar-
nas förmån måtte äga rum.

Ungtän samtligt här den store finske
idrottsmannen Nurmis diskvalificering
genom Internationella Idrottsförbundets
åtgärd, där ett par svenskar skita i sty-
relsen, Åstadkommit en våldsam förbit-
ring, som riktat sig mot Sverige bl. a. i
form av bojkott mot svenska varor. De
nationalistiska strävandena, där språki-
striden utgör en huvudsaklig beståndsdel, äro
alltså för närvarande häftiga nog.

Hur mycket bitterhet och ur kulturär-
berens synpunkt negativt strävande sådana
strider utlösa är lätt att förstå även
för den, som lever utanför den tryck-
de stridatmosfären.

Det är emellerlid svårt att se någon
annan utväg än att man får ta konsek-
venserna av tvåspråkigheten och under-
kasta sig de uppföringarna som kunna vara
förbundna därmed, däruv ridderligt er-
kännande båda parterna rätt till eget
språk som grundval för en rikare utveck-
ling av deras egen kulturella särart. Efter
vad vi förstå, ligger frågan, ehuru mycket
mindre tillspelsad, till på samma sätt
inom Sverige som inom Finland och det
är att hoppas att det finska språket här
får all den hänsyn, som vi önska göra an-
språk på för vår egen del i Finland.

Frälsningsarméns
Alkoholisthem
Kurön
(Åtnjuter statsbidrag)
Två timmars ångbåtresa från Sthlm.
Prospekt och övriga handlingar sändas från
Socialsekreteraren, Östernalm. 24, Stockholm.

Maria Husmodersskola

S. 50 97. LANGHOLMSGATAN 24. S. 314 45.
Skolan börjar sist 23:25 arbetsår 1 aug. 1932. Kursen omfattar: matlagning, enkla
och finare, barnavård, sömnad, hemvärd.
Avgångsbetyg från »Fullständig läringskurs i hushåll arbete med barnavård»
erhålls efter 1 (ett) år den elev som söker inträde från 8 kl. folkskola eller kan
styrka sig äga motsvarande kunskaper, efter 2 (två) år elev från 7 kl. folksko-
lan eller äger motsvarande kunskaper.
Egenhändig ansökan, påtecknad av målsman och åttiofjerd av läkarbetyg, Ålders-
betyg och i övrigt skolbetyg, skall vara inlämnad helst före 15 maj.
Prospekt erhålles. STYRELSEN.

Ateneums skolköksseminarium

Sveavägen 48, Stockholm.
Lärarinnekursen börjar d. 1 september 1932.
Husmoderskursen börjar d. 2 september.
A-linjen ger en grundläggande allmän övning i hemmets arbeten.
B-linjen förbereder för fortsatt yrkesutbildning i hushåll arbete (skolköksse-
minarier, kursen för ekonomi- och hemföreståndarinnor m. m.).

Ny yrkeskurs för hemföreståndarinnor börjar d. 1 september. Kursen avser att
ge den utbildning, som erfordras för att med insikt, ordning och sparsamhet kunna
förestå ett hem.
Yrkeskursen för tvättföreståndarinnor börjar d. 1 november. I kursen utbildas
föreståndarinnor för tvättanläggningar vid större anstalter.
Prospekt och upplysningar lämnas på begäran.
Mottagning kl. 11-12 (ej tisdag och lördag). Telefon 52 65.

Freds rörelsens ABC-bok.

I Genève utkom i höstas under beskydd av Genèvesektionen av Internationella Ungdomsligan en engelsk upplaga av den folkfreskrift, som redan för några år sedan förelåg på svenska, nämligen *ABC of the Peace Movement, Dates and facts*, av Anna T. Nilsson. Sedan den första upplagan av denna engelska edition redan blivit utsåld har nu en engelsk upplaga nr två kommit ut, förbättrad och tillökad.

Christian L. Lange, Interparlamentariska Unionens sekreterare, skriver i sitt förord till boken att han gratulerar Internationella Ungdomsligan under vars auspicer denna fredsfröskrift kommit ut. Jag vet, säger han, att den svenska upplagan har gjort fredsfröskriften i de nordiska länderna utomordentligt värdefulla läsnings- och att den lästes allmänt i de mest skilda samhällsklasser. Jag hoppas nu att den nya upplagan av Freds rörelsens ABC-bok kommer att visa sig lika nyttig i den engelsktalande världen och jag vill samtidigt uttrycka min förhoppning att den inom en nära framtid mötte översättas också till andra språk och på människor överallt, i alla livets förhållanden, att den genom att ge upplysning om freds rörelsens skall skapa god vilja och ömsesidig förståelse och på detta sätt jättna vägen för lösningen av ett bland de största problemen i vår tid.

För att få betydelsen av detta arbete ytterligare belyst ur olika synpunkter har Tidevarvet vänt sig till några av de personer, som äro intresserade av det internationella arbetets olika sidor.

Dr Alma Sundquist:

Ett fängslande arbete om ädel och okuvlig mänsklig strävan.

Dr Alma Sundquist har svarat oss från Genève.

Ett grundligt och hängivet arbete har nedlagts på denna lilla skrift, som i starkt sammandrag rullar upp för läsarens öga freds rörelsens utveckling. Drömmen om en världsfred kan spåras många tusen år tillbaka i historien men först under nyare tid har freds viljan skapat åt sig mera påtagliga uttryck. Fredsföreningar många av dem små och blygsamma, började växa upp i skilda länder allt ifrån början av 1800-talet. Allmänna meningens påverkan mer och mer och trots allt motstånd växte freds rörelsen sig starkare och starkare och gav upphov till internationella sammanslutningar, till stora kongresser och andra mäktiga opinionsyttringar.

Världskriget kunde ej förjunta fredshoppet. Mitt under kriget vägrade grupper av människor från olika länder sluta sig samman till gemensamt fredsarbete. Och som ett uttryck för den omvälvning som i stor utsträckning ägt rum i mänsklighetens världsutveckling av krig och fred tillkom Nationernas Förbund och de sista årens internationella överenskommelser om på rätten och icke på våldet grundade lösningar av internationella konflikter.

Anna T. Nilsson har lyckats att göra sin saktliga och kortfattade redogörelse i hög grad fängslande. De fakta som med-

ABC of the Peace Movement

Dates and facts.

by
Anna T. Nilsson

Andra upplagan.

Kan rekvireras genom Tidevarvets exp. Slussplan 1-3, Stockholm. Pris kr. 1:50.

Vårtor och gen. här

borttagas med Elektrolys.

Ansiktshandlingar, ögonbrynsfärgning, manicure, pedicure m. m.

INSTITUT
Strömgatan 8, 2:e
Tel. O. 95 95.

Fru GERDA FLACH
Inoch av Academie Scientifique
de Beausé, Paris, m. d. diplom.
bokhandl.

delas träda en till mötes som uttryck för en ädel och okuvlig mänsklig strävan efter en människovärdigare tingens ordning och hela boken blir till en värdig till var och en att ställa sig på den rätta sidan i kampen, som visserligen ännu icke är ymnig.

En skrift som denna förtjänar en stor spridning.

Det är på tiden att det blir ansett som nödvändigt för var och en att veta något icke blott om de krig som olika nationer fört med varandra utan också om det moderna fredsarbetet och om nödvändigheterna för var och en att ansluta sig här till. I alla länder, bland alla folk, behövs denna kunskap och trots all oår i världen tyda många tecken på att det just nu lönar sig att söka intressera massorna för ett fruktfullt fredsarbete.

Anna T. Nilssons bok föreligger nu på svenska, esperanto och engelska. Den har förutslättningar för att bli en till alla språk översatt världsfredsfröskrift, en världsfredsfröskrift för världsfred.

Genève d. 27 april 1932.

Alma Sandquist.

Fru Ellen Hagen:

Det är glädjande att boken kan nå ut över kontinenten.

Det var mycket roligt att återse boken i en upplaga, som kan nå ut över många kontinenter, svarar fru Ellen Hagen på vår fråga. Att den svenska upplagan fyllde ett verkligt behov visste man ju redan då, så mycket mera glädjande är det nu att få den utökad och översatt till ett språk som engelska.

Att läsa om pionjärerna är ju alltid roligt och man möter dem med glädje, men det är inte bara här som bokens stora värde ligger. Vad som är särskilt värdefullt är att få reda på vad det finns för olika organisationer, att få upplagt för sig vilka det är som arbetar efter dessa samma linjer fram mot freden och sålunda lära känna de möjligheter till samarbete, som finns på detta viktiga område. Det är en sådan uppläggnings av stort värde, som boken ger.

Rektor Sam Jansson:

Den klara uppställningen gör häftet användbart i vida kretsar.

Anna T. Nilssons lilla koncisa broschyr Data och fakta om freds rörelsen, som redan 1926 översattes till esperanto, förefaller betydligt större i den engelska upplagan, svarar rektor Sam Jansson vid Beskowska skolan, Svenska Esperanto Institutets ordförande. Åtskilligt har ju häft sedan 1926. Den klara uppställningen gör häftet särdeles användbart i de vidaste kretsar; rekommendationen från Genève är den förtjänt. I kapitlet om internationellt språk saknar jag den hjärtliga ton, som ljuder i esperantoupplagan. Är det engelskans inflytande?

Dr Börje Briliöth:

Man önskar att fredsarbetet kunde samlas i en gemensam internationell organisation.

Jag finner för min del boken synnerligen värdefull, väl och översäkrad uppställd, svarar doktor Börje Briliöth, Svensk-Internationella pressbyråns chef och ordförande i Internationella Klubben. Givetvis är den av största värde för var och en som vill ha en grundlig orientering och översikt av alla de olika krafter som arbeta för freden. Är det någon, som vill göra en insats för freden, måste han väl gå till boken, då han ju där kan välja den organisation som tycks honom vara den mest effektiva och lämpliga att erbjuda sitt personliga stöd och sin medverkan.

Man får också när man läser detta arbete en stark känsla av hur önskvärd det vore att nya starka band kunde knytas och förena alla dessa olika krafter till en gemensam internationell organisation — för att arbetet skulle få en ännu större effekt.

Man märker att det ligger en myckenhet samsvetskrat arbete bakom denna lilla bok och samtidigt som man hoppas att

"Hysterisk och ursinnig."

Av DEVINEZ.

En blick i Tidevarvets klippbok av tillrord från pressgränser under de senaste månaderna aktualiserade det gamla problemet om tidningens feminism. Är den så "hysterisk", är den så "ursinnig" som pressen påstår?

För min del vill jag medge att jag stundom karakteriserar mina äga bidrag till det fenomen som går under namnet tidevarvfeminism såsom ganska påstridiga och högljudda. Men det är endast så länge jag ser dem isolerade. Tar jag fram till jämförelse de uttryck för maskulinitet som regerar samhällets uppfattning och, med, den härsklystna och alltestidiga närvarande mandatamt under vilken kvinnorna leva, då sjunker Tidevarvets feminism ner till en anspråkslös och tam förelörelse med en mycket blygsam målsättning. Till den begår endast förtäppte i samhället, aktning och hänsynsyttring till kvinnliga prestationer, värderingar och önskemål. Den skulle aldrig begära eller anse förmågan en makt motsvarande den mannen nu försvarar. Den skulle aldrig få det infallet att vilja analogt med mannen ifråga om kvinnan bestämma mannens plats i samhället, dekretera hans begränsning och värdena honom efter vad han kan eller icke kan av kvinnliga färdigheter. Den skulle icke finna någon triumf eller något nöje i att ideligen, ideligen underlägna hans prestationer.

Det är sant att feminismen önskar att en viss kvinnlig solidaritet må efterträda den nuvarande splittrade och osäkra hållningen bland kvinnorna. Men den skulle icke önska en solidaritet till kvävande av mannen. Jag ber läsarna beakta det lilla pörr på hur den manliga jämförningen fungerar som återfinnes i närheten av denna artikel och som är ett klipp av en sort man kan dagligen göra många om man dels gitte, dels hade enorma förvaringsrum. Det är fråga om en hustru som stämt sin man för sparkar och slag men möter en absolut enig manlig front: domaren, åklagaren, svardaren, läkaren, journalisten, redaktören. Vi skulle sannolikt icke önska att förhållandet varit omvänt och att lika många kvinnor ställt sig solidariska med en sparkande kvinna.

En normal kvinna icke blott utthärdar även önskar en fri, myndig självständig partner, jämbördig, överlagens eftersom naturen utbrutad honom. Den underlagens partner är för henne en nödfallsutväg, medan den för genomsnittsmannen i nuvarande tid är förutsättningen för lycka.

Detta mitt sätt att vända på problemet måste verka sinnessvagt på alla dem som utgå från att den gängse manliga värderingen är den objektiva, naturens och Guds värdering. De betrakta de eftergifter och jämkningar som gjorts till kvinnornas förmån så stora och förhastade, att den tid då de skedd väl kan betraktas som den extrema feminismens tidsålder. De män som se sin egen position klart äro räknade på fingrarna. En av våra främsta kulturpersonligheter har nyligen gjort ett erkännande av hur det står till, om medvetet eller omedvetet kan jag inte bedöma: »samhället är intet annat än de i var tid levande männen, de tillgängliga de skaffa, och den ordning de upprätthålla», säger han.

Eftersom jag icke har någon prestige som kulturpersonlighet att uppehålla, skulle jag vilja uttrycka mig så att den nuvarande tiden en gång skall gå till historien som en av de mest förhårdade maskulina som hävderna känna, dock, väl att märka, endast om kvinnorna få vara med om att skriva dess eftermäle. För alla de möjligheter till arbete och inflytande som kvinnorna tidigare haft, har hon mest fått skenvärden i växel tillbaka. Alla verkliga avgrändar, även de som gripes in djupt i privatlivet och hemmen förbereda i rådslag där kvinnorna icke äro med, efter synpunkter, principer och metoder som äro främmande för dem. Himlen vete hur det skulle ta sig ut, om inte personliga, irrationella, erotiskt färgade inflytanden ibland neutraliserade det manliga envärdet.

Denna korta framställning av läget är naturligtvis ensidig och ofullständig, må jag bli dömd att genom hella evigheten skriva med en torr reservoarpenna, om jag inte erkänner det.

Professor Kinberg om Kreuger.

I en mycket intressant artikel, *Monstra*, i senaste numret av *Fönstret*, har professor Olof Kinberg tagit upp till behandling den anhopning av svåra brott som den senaste tiden ägt rum i Sverige gränser, och har i detta sammanhang gjort följande anmärkingar till den tilldragelse då den svulnande kalvens sista och största profet här på jorden, den gudadömda vars bild de rättröga barn i sina hjärtan och till vilken de dagligen uppsände sina böner om mera, mera, och alltjämt mera glöd, ett ut tre befanns

den på mera än ett sätt måtte komma att bära god frukt känner man en verklig glädje över att det är en svensk som gjort denna insats. Därigenom blir det ju bekant för världen att Sverige följer med sin tid i fredsfrågan.

Svensk-Internationella Pressbyrå för sin del har sånt ett antal exemplar av boken till representanter i olika länder för att på detta sätt väcka intresse för saken.

Pastor Paul Sandgren:

Boken är en heder för Sverige.

Det är utmärkt att vi svenskar kan stå till tjänst med ett sådant arbete på både svenska och engelska, säger pastor Paul Sandgren, det är en heder för oss. Jag anser det vara mycket värdefullt att ha en liten bekväm sammanfattning av freds rörelsens data och fakta och jag vill livligt uppmana andra att ta del av den.

Vad som placeras denne man i särskild

vara förvandlad till svindlarnas och bedragarnas stormstares.

Ifråga om den senast upptäckta brottslingen som ställt sina föregångare i skuggan, icke på grund av den större monstruositeten i hans kriminalitet, utan endast på grund av dess moniala verkningar har man — kanske för att finna en individuell eller nationell rehabilitering — sökt göra gällande att en skulle lidit av paralytisk generalitet. Denna hypotes är orubrikar. Den förklarar nämligen icke vad som skulle förklarats, varken framgången eller brottsligheten. Såvitt hittills blivit klart sträcker sig denna många år tillbaka. Men en paralytiker avlider varligen inom ett par år efter det sjukdomen upptäckts — om icke malariabehandling skyndsamt kommer till stånd. Skulle han leva längre är man i varje fall redan efter kort tid så själsligen försvagad, att han är oförmögen att begå annat än naiva och primitiva brott, alltså raka motsatsen till den komplicerade, på långsikt kalkylerade, systematiserade brottslighet, som nu framkallat en katastrof i det ekonomiska livet.

Frånvaron av paralytisk betyder naturligtvis icke att patologiska drag saknats bland de faktorer som åstadkommit denna till sin kriminalpsykologiska typ banala, men med hänsyn till sin perfektion och sina ömsediga verkningar lyckligtvis sållsatta brottslighet. Den blandning av bottenkyla i känslolivet — i förening med en psykologisk smidighet och förmåga att på ett trovärdigt och fullödigt sätt synas vara vad han i den givna situationen önska vara, vilken delvis förklarar hans diaboliska skicklighet i att dupera — och listig beräkning, fältånga, härsklystnad, hänsynslöshet och smak för hemlighetsfullhet och mystificationer utgöra en känd patologisk konstitutionstyp som är mycket vanlig.

Precis som "hembak"

blir allt bröd från Hembageri Kajsa-Warg.

MASTERSAMUELSGATAN 11
(Hörnhuset till Norrlandsgatan) Tel. 78 07 (10 78 07)

Det blåser upp till storm

Hagar Olsson

I ett fridfullt hem... Barn ställer mot fader, syster mot bröder...

DET BLÅA UNDRER

Skådespel av Hagar Olsson.

"En skarp belyst, levande bild av de svårigheter den nuvarande generationen har att genomgå ett tids- och idédrama av stora mått."

Dagens Nyheter.
2: 75

NATUR och KULTUR

"Ötrevligt mål inför rådhusrätten."

Ur en landsortstidning klippa vi: Det tillhör desbättre sällsyntheterna att våld och missand mot hustrun dras inför domstol. På lördagen förekom dock ett dylikt mål inför Malmö rådhusrätt. Man och hustru, två helt unga människor, stodo framför domarebordet och som blottade skavankerna i sitt äktenskap. Han erkände att han slagit och sparkat henne, men gjorde gällande att hustrun jämt och ständigt gnattade och grälade och gjort honom desperat. Den äkten-skapliga tråtan hade förresten börjat redan på bröllopsdagen och hade av allt att döma pågått flera år med välbehövliga vilopåuser.

En helt annan form av brottslighet finner man hos den unge man som i ett slags blind destruktionsrus dödar fader, hustru och två andra människor, vilka veterligen aldrig gjort honom något ont. En rå och primitiv, driftbehärrad brottslighet, där man inte ens kan skynda någonting som liknar ett normalt motto, utan där en dunkel känsla av en oundvirkad och nära förestående undergång, en pervers fåfänga att excellera i ondska, om inte i något annat, samt suggestion från ett nyttigen begånget, till det ytterligare brottet åstadkomma en plötslig herostratisk massaker, avslutad med självmord. Att det även i denne mans natur fanns en monstruös frånvaro av moraliska känslor är uppenbart.

Den farlighet som frånvaro av moraliska känslor innebär förstärktes i detta fall genom ett utsvävande i det betydande giftmissbruk. Trots den stora olikheten mellan kriminaliteten i detta fall och i det ovan berömda, slutar professor Kinberg, äro vissa fundamentala psyko-patologiska drag gemensamma.

Filmkrönika.

Ungelär samtidigt som Oscarsteatern svärade, fick Stockholm i stället en ny bio. Den heter Narva. Inredningen, hålen i varm, brun färg, är förmått en- kel.

Starken skedde med en tysk film, på svenska kallad *Svårars lilla fetesteg*. Det är svårt att tänka sig ett övrigare namn på en så strålade film. På tyska heter den »Der brave Sünder» — Den hedelige skojaren. Men ett sådant namn hade kanske reducerat publikrekvensen med sju-tiofem erotiskt skådespelnas procent.

Nu får man endast hoppas, att de som kommit av misslag, emedan de trott god film vara trixig film, finga detta sitt misslag korrigerat. Der brave Sünder, som är det berömda skådespelaren Fritz Kortners första filmregiarbete, är i själva verket ett mästerverk i sitt slag, en humor- och högsta konstnärliga rang. Innehållet är enkelt nog. En bankkassör, som adrerat affärer och sätter i tjugu år på samma kontor — ett begrepp, som han definierar, inte en lokal, utan som ett sinnestillstånd mellan 10 till 1 och 2 till 7 — denna aningstosa urverksmänniska kastas plötsligt av det ändodäst ut i lyxens, brotts och hasardens värld för att, efter en serie självmeditationer: i affärsbrevstul, av samma oberäkneliga öde hux överlyttas till bankdirektörens genom *den*nes förskingring vakanta stol. Och dottern får sin kar, bankkassörens underordnade och »medoftrings-» Men på denna intrig har Kortner slösat en outtömlig rikedom av roliga detaljer, träffsrika iakttagelser, psykologiska fynd, överdrådiga regissering. En mera genialt utstuderad regisseringskicket har jag för min del inte sett maken till.

Men Kortner skulle inte ha åstadkommit detta mästerverk, om han inte i bankkassörens huvudroll haft Max Pallenberg. Typen var så fullständigt tagen på kor- net, att den stackars källborgarpedanten blev nästan monumental. Det är lätt för en pseudokonstnär att skapa billiga roman- tiska effekter genom att flyt det triviala. Det är svårare att göra konst av det triviala. I både miljö- och människoskildringen har Kortner-Pallenberg genom en hänsynlös realism lätt det triviala springa över i det stordragna fantastiska. Man vet knappast, om det är ett gylkel med samborgarbrackan eller ett försvar för henne. Själva lutar jag mest åt det senare alternativet. Brackans tragik fram- står först i sitt fulla ljus, när hon kastas ur sina norska hjulspår, förlorar sin re- samma tvärsäkerhet och blir hjälplös. Så blir här själva komiken gripande, och man unnar gärna bankkassörens hans slutliga

För 25 kronor

i månaden kan Ni få en Remington Portable — skrivmaskinen för varje man, kvinna eller barn, som har skrivarbeten att utföra. Hyll och sänd oss kupongen, så skicka vi omgående trycksaker och prisuppgift.

REMINGTON Hamngatan 32, Stockholm.

_____
Namn
_____
Adress

gör pengarna dryga — köp kooperativt

En isländsk röst om Tidevarvet.

— Jag kan inte nog tacka för Tidevarvet, det enda radikala inslaget i min läsning, sedan jag kom hit till landet, skriver en av Tidevarvets läsare på Island i ett brev till redaktionen. Vi anför vidare ur den inlämnade skildringen:

»Mamma, mamma, i dag har det kommit tre Tidevarv», ropade min femårige son, i det han kom stormande in. Kan du då inte ge mej ett äpple eller något annat gott! Middagen blir föresnad, och jag gör det jag starkt fördömer, sätter och tjuvläser, och medan min make ogenerat vecklar upp ett av numren och fördjupar sig, så att han helt glömmar maten, står hembiträdet i köket och prasslar med något, jag misstänker, att det är det tredje numret! Sonen nr två i ordningen expedierar under tiden all jordgubbssyten, välter ett mjölkglas och avlägsnar sig... Vi har det bra här på Island, och när man har en god make och rara barn får man inte önska mera, men jag kan inte neka till, att jag ibland känner avunden uppigast, när jag läser om sammantraden och diskussioner och nyutkomna böcker och Fogelstadskurser m. m. Man är hungrig efter böcker men får sällan några, nu går det ju inte alla, då isländska kronan inte duger att köpa för i utlan- det. — — —

upphöjelse. Han är och förblir i alla fall en stackars slav, en slav under klöcksjag familjegråt, hushållsbeskyrmer och fördomar.

En annan film, som också har stora förtjänster, om än inte så stora som den föregående, är René Clair-filmen på Plaza. Men även den presenteras för svensk publik under ett falskt banaliserat namn: *Två lyckliga hjärtan* i stället för det franska *a nous la liberté* — Giv oss friheten! Tror man, att folk inte in- tresseras sig för något annat än erotik? Tyvärr måste jag meddela, att de två hjärtarna både äro manliga, och att de visat inte äro lyckliga alltigenom.

Från början sitta de i fångelse och till- verka leksaksfabrik. De besluta yrkna, men blott den ene klarar sig, och han klym- rar sig fenomenalt — med några raska språng stiger han till stor grammofoon- fabriksägare och sammällspelar. På hans fabrik härskar en självsörjande disciplin, fullt jämförbar med fångelsets. Då kom- mer hans gamle cellkamrat, som nu ar- betar på fabriken. Och han avancerar in- te han, är den oförfärligaste vagabonden, ett halvt vemodigt, halvt sorglöst söndagsbarn, som *väger* att anpassa sig efter mekaniseringen. På honom biter in- gen disciplin, det löpande bandet glider ifrån honom, när han får syn på en vac- ker flicka. Och vännen, den store poten- taten, i vars uppstramade, gogglesprydd kapitalistyp det fortfarande bor en gnista av det gudomliga lättsinnet, honom åter- ger han den inre friheten. På nytt rym- de, men denna gång från samhälls- plikterna, från konventionalismen, som hålla människorna i ett ändligt fångelse.

Men filmen ger också en social fram- tidsutopi. Den skulle inte på långt när ha varit så mycket värd, om friheten blott vunnits av de två lyckliga hjärtan. Vad hade det hjälpt alla de andra, miljon- nerna i fabriker och på kontor? Slutet är en rad bilder från framtidens fabrik, som äges av arbetarna, och där maskinerna nästan ensamma utföra allt arbete. Vä- gen dit är visserligen föga realistisk, i det direktören, vilkens identitet med den f. d. förnydde straffängens plötsligt uppdrag, skänker arbetarna alltsammans. Men ändå — det är inte ofta, ett lustspel myn- nar ut i ett så strålade lyckligt sluta.

Därtill kommer den ypperliga regin. Talet är inskränkt till blott några korta satser, i stället för filmen genomdränkt av musik och sång, där ledmotiv är *A nous la liberté*. Allt är levande i den, och det vilar över den en betagande morgonfrisk-

Berg i flammor.

Av Herr Nils Beyers redogörelse för den tyska ljudfilmen *Den dödsdöm- da bataljonen* (i. ö. en visledande titel, originaltiteln är »Berge in Flammen») i den för övrigt så utmärkt orienterande Filmkrönikan i Tidevarvet av den 23 april, får den oivriga läsaren lätt det intrycket att det handlar om en av dessa krigsfilmer, som framställa krigen i en viss romantisk dager med den egna sidans bragder framställda så fördelaktigt som möjligt på motsändarens bekostnad för att tjäna vissa reaktionära tendenser.

Då det i föreliggande fall handlar om en — om också i viss mån ussligt — missuppfattning från recensentens sida, tillåter sig underretkande påpeka verkliga förhållanden mellan film och fakta, något han torde vara skickad, enär han under 3½ år deltog i försvaret av nämnda front och tillfälligtvis tjänstgjorde i närheten av Col di Lana, då sprängnin- gen av toppen, som utgör grundstoft till filmen, förgicks.

De i filmen framställda krigsoperatio- nerna äro i alla väsentliga punkter verk- lighetstroga (endast hjältens besök i den av italienarne besatta hembyn är dik- tad).

Trenker liksom de flesta av medhjäl- parna voro med i verkligheten, alla situa- tioner liksom hela miljön fullständigt verklighetstroget framställda. Det kan icke vara tal om att det ingår en tendens att framställa italienarne som »fega kul- darna», som borrade sig in i berg, i »motsats till de tappra österrikarne, som utförde »kulsprute- och skidkarebrag- ders».

För det första företaga italienarna före sprängningen en vainsigtigt djävur storm- ning — som det i verkligheten tillgick — för det andra var sprängningen av toppen jämte den därpå följande stormingen nästan lika farlig för italienarna som för österrikarna. Inledning och slutspis- ioner samt den sympatiska skildringen av italienarna i byscenen visar tydligt nog, att Trenker absolut icke hade någon ten- dens att framhålla icke ena parten fram- för den andra. Lika litet kan man tolka tyrolarnas hembygdslängtan och kärlek till den egna torvan som reaktionär pa- triotism. Om en konstgjord romantik kan ej heller vara tal. Krigsörelserna i de vildaste högfjällstrakterna, på dolomit- klippor och gleischeris, i vinande vinter- stormar och under ständigt hot av natur- kraft, voro av den art, som *ingen icke medvetande kan göra sig en föreställ- ning om*. Till alla förtiga bekanta och ofta skändade krigsryggheter kom, som i filmen visas, underminering och spräng- ning av hela bergtoppar jämte kampen med högfjällsnatur, som kostade minst lika många offer som de rena krigsopera- tionerna.

Från denna sida av kriget har hittills ej förekommit skildringar vare sig i bok- form eller på film, ehuru på den många 100 km. långa Alpfrenten 100,000-tals man stodo mot varandra och det van- vettiga i kriget framträdde kanske tyd- ligtast mot bakgrunden av den väldiga högfjällsnaturen. Att giva en så vitt möj- ligt verklighetstrogen bild av de oerhörda lidandena dessa hundratusental hade att kämpa med under kriget i högfjällen var Trenkers avsikt och att han lyckats däri kan en, som var med, bäst uttala.

Men, som endast René Clair kan åstad- komma. Inte ens fångelse- och fabriks- scenerna verka hopplösa, ty hela tiden lyser ur skildringen fram en stämning av optimism, en tro på människohjärtats slutliga revolt. I Henri Marchand, den lil- le, trofaste vagabonden, har René Clair också fått en skådespelare efter sitt sin- ne, och hans vän straffängensdirektören är också en briljant typ, han heter Ray- mond Cordy.

Två i hög grad sevärd film!

Nils Beyer.

Med hänsyn till manliga befordringsmöjligheter

(Forts. fr. sid. 1.)

sina högre meriter måste överstyrelsen visserligen erkänna dessa. Den fann sig i alla fall föranlåten att utprepa sina principiella betänkligheter mot införandet av en sådan ordning, enligt vilken till adjunktstjänst behöriga ämneslärarinnor skulle kunna vinna överflyttning till adjunktstjänst inom hur kort tid som helst efter tillträdet av ämneslärarinnebe- fattningen. En ordning som skulle vara ägnad »att synnerligen ofördelaktigt inverka på de manliga lärarnas befordrings- förhållanden». Särskilt genom ett fall som detta, måste dessa befordringsförhål- landen ytterligare försämrade, då den le- dige platsen som ämneslärarinna efter sö- kanden bleve tillgänglig endast för kvin- nliga lärare.

Till detta kan slutligen påpekas att högre allmänna läroverket för flickor har sju manliga lektorer och två manliga ordinarie adjunkter, men endast en kvinnlig ordinarie adjunkt — den nu utnämnda — och en kvinnlig ordinarie ämneslärarinna. Den omtalade utnämningen måste ur många synpunkter hälsas med glädje. Det enda man borde förvåna sig över är att en så självklar sak skall fordra två sär- skilda besvärsskrivelser innan den får sin rättvisa lösning.

Kriget i Östern inför Nationernas förbund

blir ämnet för ett föredrag av fru Mia Leche-Lögren, som på inbjudan av Svenska Kvinnorganisationens Sarn- betskommitté för internationell nedrust- ning talar om fredag, den 6 maj 1932 kl. 8 e. m. Lokal: Lilla Nygatan 4, 5 tr. (hiss). Inträde 25 öre.

Luchs Reklamhoffe

Restaurang

Port Arthur

Blekingegatan 40
Telefon 5569 34784

Bra matställe

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:
Telefon 18243.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiron 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösningsmer 15 öre

ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Råd och Rön

Kinamagasinet

Pröva våra Handvärda Siden till Klänningar, Underkläder m. m. SPECIALAFFÄR för Kinestosa varor:

Siden (Shantung, Crêpe, Brocade), Spetsar, Handbroderade Schalar, Dukar, Kuddar, Flygeltäcken, Sidenunder- kläder, Konstskar, Möbler, Antika bronser, Thé, m. m.

Äkta varor! Låga priser!
BIRGER JARLSGATAN 12 STOCKHOLM
Telefon: 72435.

MENSENDECK- GYMNASTIK

FÖR DAMER
Motionsgymnastik. Kut- rygg, svankrygg, och hall- ningsfel bortarbetas.

RUT IVRELL

Medlem av Svenska Mensedeck- förbundet.
Dipl. av Dr B. M. Mensedeck.
Nybrostgatan 11, 6 tr. O. 58 211.

Modernaste appar, o. eljor i samband med mångrik praktik i in- och utlandet. Gar- rant ett förtullt resultat. Obs! 2 timmar. David Baggers gata 3, 1 tr. Tel. 155 05.

En modern och stilfull sortering i kapp- och dräkt- tyger samt kläd- ningstyger i siden och ylle

till fördelaktiga priser finner Ni alltid hos **HANSSON & SKOOG Klädhandel** Krotdningsgatan 67

NYTORGETS BLOMSTERHANDEL

SKÅNEGATAN 79 (NYTORGSPALATSET)
Tel. S. 384 05.

SMÅFULLA KRANSAR OCH BUKETTER SAMT ALLA SLAGS DEKORATIONER **BILLIGA PRISER**

Stockholm 1932 Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

Permanent 15 kr.